

Klimat- och näringslivsdepartementet
Enheten för branscher och industri
ref.nr: KN2023/02645
kn.remissvar@regeringskansliet.se
Susanne.Gylesjö@regeringskansliet.se

Stockholm 2023-04-21

Byggföretagens remissyttrande avseende EU-kommissionens förslag till förordning om kritiska och strategiska råmaterial - European Critical Raw Materials Act

Byggföretagen är de enskilda byggföretagens bransch- och arbetsgivarorganisation och organiserar ca 3 800 bygg-, anläggnings- och specialföretag.

Byggföretagen ställer sig inledningsvis mycket frågande till att vår organisation, bland flera andra inom samhällsbyggnadssektorn, inte tillhör listan över tillfrågade remissinstanser. Det är anmärkningsvärt att inte inkludera bygg- och anläggningssektorn när tillgången på strategiska insatsvaror är av väsentlig betydelse för att förse och upprätthålla samhällsviktiga funktioner, såväl i fredstida krissituationer, som i händelse av krig. Därutöver vill vi påminna om att cementkrisen endast är tillfälligt avvärjd och att en ansökan om långvarigt tillstånd planeras under 2023. En brist på kalksten skulle få mycket allvarliga konsekvenser för bostadsbyggande, byggnation av infrastruktur, arbetsmarknad och för hela Sveriges ekonomi. Vidare har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap konstaterat att kalkstensbrytningen i Slite har betydelse för totalförsvarets civila del.

Byggföretagen vill vi betona att vi är positiva till att kommissionen vill stärka konkurrenskraften och främja förutsättningarna att bryta mineraler i EU för att säkra tillgången till viktiga råmaterial. Det är det selektiva anslaget med snabbspår och särbehandlingar som är problematiskt sett till förordningens omfattning och ur ett nationellt försörjnings- och beredskapsperspektiv.

Byggföretagen är bekymrade över att listan på kritiska råmaterial inte omfattar kalksten eller andra råmaterial som också har stor betydelse för den gröna omställningen och Sveriges beredskap. Det krävs både cement, bergmaterial och konstruktionsmaterial för att exempelvis bygga vindkraftverk och nya fossilfria industrianläggningar. Dessa material utgör en grund för samhällsviktig infrastruktur.

Så som förslaget är utformat kommer tillståndsprocesser i vid bemärkelse avseende kritiska råmaterial projekt att hanteras i särskild ordning genom en "One stop shop" där anvisad myndighet ska facilitera och samordna processen. Därutöver ges strategiskt viktiga projekt särskild prioritet genom att handläggningstiden begränsas i tid. En sådan ny ordning kommer motsatsvis få till följd att tillståndsprocesser avseende andra strategiskt viktiga och

samhällsbärande råmaterial felaktigt nedprioriteras med än mer långdragna processer som följd. Det är en oacceptabel konsekvens av nuvarande lagförslag.

Sverige måste säkerställa att vi har en fortsatt god försörjning av vad som är oundgängliga insatsvaror för vår försörjningstrygghet och beredskap. Det finns annars en risk att vi kommer att erfara brister även för råvaror där vi idag har en god försörjning. Den selektiva hanteringen av tillståndsfrågorna som föreslås i förordningen behöver hanteras i genomförandefasen.

En bättre väg framåt vore att reformera tillståndsprocesserna överlag. Därför har vi bl.a. svårt att se hur en "One stop shop" i sig löser de grundläggande problemen med ineffektiva och oförutsebara tillståndsprocesser. Det finns ingen enskild åtgärd som löser de utdragna processerna.

Vi uppmuntrar regeringen att se kommissionens ansats som ett gott skäl till att reformera tillståndsprocesserna i stort och ta tillfället i akt att exempelvis förändra miljöprövningarna i miljöbalken. Det krävs ett helhetsgrepp så att processerna förkortas och för att skapa en bättre jämvikt mellan tydlig samhälls- och klimatnytta och påverkan på enskilda värden. Miljöprövningarna måste på ett bättre sätt ta hänsyn till verksamhetens sammantagna effekt på miljö och klimat.

Byggföretagen vill också belysa att fysisk planering (art. 12 i förslaget) inte är en EU-kompetens. Det är en problematik som återkommer i flera lagstiftningsförslag från EU, bl.a. i korrelerande Net-Zero Industry Act.

Frågor med anledning av detta remissvar kan ställas till Carina Utterström Mace EU-sakkunnig, carina.utterstrom.mace@byggforetagen.se alternativt 073 086 58 41.

BYGGFÖRETAGEN

Catharina Elmsäter-Svärd
Verkställande direktör